

արմատս ծանօթ է մեղի աղարտեմ, անա-
ղարտ բառերու մէջ. անեկան = ահեկանի,
մեհեկան = մեհեկանի, անֆնին, խորաֆնին,
մանրաֆնին = -քնին, ագառատեմ, ներ-
շնչել, ներշնչեալ, ներշնչում, նոտար
(էջ 348), նոտար (էջ 348) եւ նոտարգիր, -ել:

Աղ. «ցանց, ուռկան» իմաստով թուրքե-
րէնէ փոխառութիւն է. ուստի ոչ հայերէն-
գաւառական:

Բառեր, որոնց իմաստը սխալ մեկ-
նուած է.

Ագուցանել, verschmelzen, «ձուլել»,
legieren, «խառնել», vereinigen, «միացնել,
միաւորել». պէտք է իմանալ einfassen, ein-
fügen.

«Աղամաթուզ, Banane» հայերէնին հա-
մագորն է Adamsfeige (Pisang), դաղդ. figue
d'Adame, պրսկ. Էնճիյրի Ատէմ: Իսկ Banane,
= բանան, արար. մէլզ (մօզ):

«Աղամամութ Morgendämmerung, [այգ]
Morgengrauen. Աղամամութն է արեւու մար
մտնելէն ետքը տիրած խոր մթութիւնը
մինչեւ այգ, ուստի stockfinster(e Nacht).

Ագագուն բառին կից դրուած է նաեւ
zart (նուրբ, փափուկ), որ անտեղի է:

«Ագոք Schenkel [սրունք]. ուղիղն է
Hüfte, Oberschenkel.

Ազն բառին յգ. ազնիֆ die Edlen [ազ-
նուականք]. այսպիսի իմաստ չունի այն:

Աքար. Kuhmist [կովի աղբ]. իմացիր
künstlich getrockneter Kuhmist als Brennstoff,
Kuhmistbrikett.

Ալիֆ, Schnurbart [պէխ]. իմացիր weiße
Haare, graue Barthaare eines Greises.

Հոդաքափ, Hausschuh. Հոդաքափն է
Schuh, իսկ Hausschuh շոուական (Pantoffel),
որ կը պակսի բառարանին մէջ:

Մաշտոց, Ritual, Gebetsbuch. Վերջին
բառս է, որ է աղօթագիրք, պէտք է ջնջել:
Այսպէս նաեւ դպիր, Diakon (Մարկաւագ),
ուղիղ՝ չէ. պէտք է իմանալ Chorsänger, Chor-
knaben, լայն իմաստով Subdiakon. Յայս-
մաւորք, Märtyrerchronik. իմացիր Syna-
xarion, Heiligenlegende der arm. Kirche. ձա-
շոց, Meßbuch, իմացիր Lectionarium, Vor-
lesebuch der arm. Kirche. Ժամագիրք, An-
dachtsbuch, Brevier, Gebetsbuch. ճիշդն է
Brevier. Ժամամուտ, Beginn der Messe, ճիշդն
է Introitus. Ժամակարգութիւն, Gottesdienst,
ճիշդը՝ Kanonische Tageszeiten, Brevier.

Ժամակարգութիւն, Messe, Andacht, իմացիր
Chorgesang. Ժամասացութիւն, Gottesdienst,
իմացիր Chorgebet. Ժամուց. Andachtsbuch,
Brevier, իմացիր Meßstipendium, Honorar.

Նոտարգիր, Kleinschrift. «մանրագիր».
Նոտարն է Notar, ուստի նոտարգիրն՝ Notar-
schrift, որ տպագրական արուեստի մէջ կը
կոչուի Kursivschrift.

Շոշորք, -ուքիւն, Verstörung, Umnach-
tung, Beklommenheit, Verrückttheit, որոնք խռո-
վում, մթազնում, փղձկում, խելագարութիւն
իմաստն ունին: Բառս գաւառական է. գրա-
կանութեան մէջ առնուած է շոշորք ուղղա-
գրութեամբ գոյականաբար՝ «հետք, նշա-
րանք» իմաստով, ուստի գերմ. Spur նար-
պէյ անոր ածականը կը ներկայացնէ՝ timbé,
toqué. Աճառեան իր Գաւառական Բառարանի
մէջ շոշորք իրրեւ ածական կը մեկնէ. «խեն-
թուկ, ապուշ, խելքէն պակաս», գործածա-
կան Սարբերդի, Կ. Պոլսոյ եւ Վանի բար-
բառներուն մէջ. շոշորքութիւն անձանօթ է
իրենց: Նորագոյն շրջանէն է՝ «շոշորգարա-
նութիւն»:

Շուրջառ, Meßgewand, ճիշդ է. բայց
ճշդագոյն՝ Pluviale.

Ծիր, Bahn, Ende, իմացիր՝ Kreis.

Չեմ ուզեր աւելի երկարել նկատողու-
թիւններս: Բայց հետաքրքրական է փորձի
ենթարկել Բառարանին Յառաջարանը իրրեւ
սկսնակ, թարգմանելու գայն գերմաներէնի
Բառարանին միջոցաւ: Թարգմանիչը պիտի
չգտնէ այն տեղ բառերս եւ ստութիւններս.
գերմանախօս, գտնել, գտնում ('), ի
գլուխ հանել, ժամանակաշրջան, խորացում,
ծանրանալ, sich über etwas aufhalten իմաս-
տով. մշակութային, յօրինում, նկատի առ-
նել. նորակերտ, շրջանին, ուշադրութեան
առնել, ջանք չխնայել, սիրայօժարօրէն,
վերջնական, փոխյարաբերութիւն, խոջրն-
դստն (խոջնդստն), առնչութիւն (առնչու-
թիւն):

Հայերէնէ-գերմաներէն այս առաջին Բա-
ռարանէն չէինք կրնար սպասել ամէն կատա-
րելութիւն, բայց կը սպասուէր, որ հե-
ղինակը լրջօրէն գուն գործած ըլլար լաւը
հրապարակ հանելու, հնարաւոր չափի մէջ:
Այս կէտի մէջ յուսախամը կը թողու գմեղ:

Հ. Ն. Ա.

Ն Ո Ր Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

(Ուղարկուած Խմբագրութեանս):

Արդպեան Ս., Պրոֆ. Գոկոս, Երեւան,
պատկերազարդուած 45 նկարներով եւ
15 դոյն տպագրութեամբ մի քարտէզով.
Նախարան Լ. Լիւսոյի: Թեհրան, տպ.
Մոդերն, 1947, 80, էջ 413:

Արեղեան Արտ., Գէօթէ. իր կեանքը եւ իր
գործերը: Համառօտ տեսութիւն: Գա-
հիրէ, տպ. Յուսարեք, 1951, 80, էջ 99:
Գին՝ 20 Եդ. դհ.: [Մատենաշար Յուսա-
րեք, Թ. 53:]

Ագատեան Հմայեակ Ս., Բարեկոնք. Երգա-
խառն կատակերգութիւն մէկ արարուած-
ծով: Գահիրէ 1918, 80, էջ 16:

Ագատորդի [Յովսէփ Վայնաչարեան], Ագա-
տութեան շաւիղը. Երգեց Ագատորդի ի
Վենետիկ: Գահիրէ, Ազգ. Տպարան,
1909, 80, էջ 64:

Ագատեան, Խօսք Ա.: Գրի առաւ Գ. Եկե-
ղեաց: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ,
[1934], 80, էջ 20:

Աքմանեան Մարի, Լը Շէվալիէ, Տէգրէշէն-
տօ (տրամ 3 արար): Փարիզ 1939, էջ 68:

Անէմեան Ռ. եւ Լ., Հայ Լեզու. դասագիրք
ընթերցանութեան: Ա. տարի: Գահիրէ
1939:

Անէմեան Լ., Հայոց պատմութիւն. Տարրա-
կան: Գահիրէ, Բ. տպ. 1937: Գ. տպ.
1947:

— Հայոց պատմութիւն. Ա. շարք. Ա.
գիրք. Հին դարեր. Ա. տպ. 1935: Բ. տպ.
1938: Բ. գիրք, Միջին եւ Նոր դարեր.
Ա. տպ. 1937: Բ. շարք. Ա. գիրք. Հին
դարեր. Գահիրէ 1938: Բ. գիրք. Միջին
դարեր. Բ. տպ., անդ, 1940. Գ. գիրք.
Նոր դարեր եւ ժամանակակից շրջան:
Անդ, 1936:

Ամիրեան Հ., Ընդհանուր պատմութիւն.
Հին Արեւելք, Յունաստան, Հռոմ եւ
միջին դար: Պատկերազարդ եւ քարտի-
սաւոր: Նախակրթարաններու համար:
Ա. գիրք, Բ. տպ.: Գահիրէ, Յուսարեք,
1941:

Անդաստան հայ մտքի: Ա. Տ. Տ. Գարեգին
Ս. Արքեպ. Յովսէփեան: Գահիրէ 1945,
80, էջ 40: Բ. Հայ մշակոյթի համար:
Անդ, 1946: Գ. Առաջին կրիւը (Փրանց
Վերժըլ): Անդ, 1946: [Ժողովրդական
ժատենաշար, Գ., 1—3:]

Անդրազարդ... (Մանձարձակ եւ անպար-
կեշտ արշաւի մը ստիթով): Գահիրէ,
տպ. Յուսարեք, 1948, 80, էջ 50:

Անդրանիկ Մկրտիչ, Հայ Երիտասարդու-
թիւնը նոր ճամբով: Գահիրէ 1935, 80,
էջ 56:

Անուշեան Պողոս Յ., Պատմագրական հա-
կիրճ տեսութիւն (Հ. Բ. Ը. Մ. 40ամեայ

գործունէութեան): Թեհրան, տպ. Իրա-
նաշահ [1948], 8, էջ 44:

Ասլան Տիգ., Մազնիսականութեան դաղտ-
նիքները: Աղեքսանդրիա, տպ. Ա. Ստե-
փանեան, 1935, 80, էջ 27:

Արամեան Յ., Կանանչ հովիտէն. քերթուած-
ներ: Գահիրէ 1945, 80, էջ 96:

— Բաղաբային բնակչութեան պաշտպա-
նութիւնը օղարչաներու դէմ: Գահիրէ,
տպ. Նեղոս, 1939, 80, էջ 40:

Արարատի Մատենադարանը: Այս է ճակատը:
Գահիրէ 1916—1917, Թ. 1—4: [Կը պակսի
Թ. 2:]

Արքունի Վարդապետ, Եկեղեցւոյ սուրբ Խոր-
հուրդները: Երուսաղէմ 1940, 80, էջ 16:
[Կրօնական Մատենաշար, Թ. 1:]

Արիագնի Ա., Հազար տողով եւ փորձեցի
Երկը հմայքն հանձարի... (Թատերա-
քերթուած): Թեհրան, տպ. Մոդերն,
1935, 80, էջ 59:

Արլէն Մայլ, Կոտրած քիթով մարդը կամ
Փողոցներու ասպետը: Թարգմ. Ս. Յ. Ը.:
Գահիրէ, տպ. Ոսկեսառ (տարին չէ նշա-
նակուած), 80, էջ 16:

Արմէնեան Ա., Յաւիտենական Երուսաղէմը:
Գահիրէ, տպ. Նոր Ասող, 1945, 80,
էջ 111: [Քեղի համար, Թ. 2:]

Արմիկ, Կերթամ. վէպ: Թեհրան, տպ. Ալիք,
1950, 80, էջ 76:

Արշարունի տիկ. Վիքորիա, Մեր դպրոց-
ները դաղութներու մէջ: Աղեքսանդրիա
1932, 80, էջ 128:

Արսէն — Երկաք, Երազ ու վիշտ (հերոսա-
կան պատմուածքներ): Գահիրէ, տպ. 2.
Պէրպէրեան, 1915, 80, էջ 128:

— Սոնաթներ: Գահիրէ 1945, 80, էջ 271:
Արվեր Բիւն, Վօ՛ղկա Վօ՛ղկա. պատմական
գրայացունց վէպ: Թրգմ. Շ. Ա. Ստե-
փանեան: Աղեքսանդրիա 1932: [Մատ.
«Արաքս», Թ. 11:]

Արփիարեան Արփիար, Պատմութիւն ԺԹ.
դարու Թուրքիոյ Հայոց գրականութեան:
Գահիրէ, տպ. Յուսարեք, 1944, 80,
էջ 232: [Մատենաշար «Համազգային»,
Թ. 1:]

Բայրօն Լորդ, Երազը: Թարգմանեց Յով-
հանէս Խան Մասեհեան (1894): Թեհրան,
տպ. Մոդերն (չիք տարի), 80, էջ 12:

Բէյն Թովմաս, Արթնութիւններ եւ աղօթքը:
Գահիրէ, տպ. Հապիպ Մանսուր, 1939,
80, էջ 80:

Բիւրատ Սմբատ, Որդեսպան ծնողը. բն-
տանեկան վէպ եզիպտահայ կեանքէ:
Աղեքսանդրիա 1932, 80, էջ 312: [Ժամա-
նակակից մատենաշար, Թ. 54:]

Բիւրատ Սմբատ, *Լեռներու տիրուհին. պատկերազարդ վիպակ Կիլիկեան կեանքէ: Աղեքսանդրիա* 1934, 80, էջ 216: [*Ժամանակակից մատենաշար, Թ. 56:*]

— — (Տէր Ղազարեց), *Ազատութեան համար: Ձէյթունի վրէժը. վէպ աղբ. ժամանակակից կեանքէ: Աղեքսանդրիա, Հ. Բիւրատ*, 1938, 80, էջ 480: [*Ժամանակակից մատենաշար, Թ. 68:*]

Բօնչօն (Գրիգոր Համբիկեան), *Վկայութիւն: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ*, 1947, 80, էջ 158:

Գալէմբեարեան Լ. Պ., *Այբբենարան: Գահիրէ* 1947, 80, էջ 79:

Գալէմբեարեան Յ. Պ., *Ղեռնդ արք. Դուրեան. իր կեանքն ու գործերը: Կաղմեց* — — : *Կենսագրութիւն՝ Ա. Ալպօյաճեան: Գահիրէ* 1934:

Գալուստեան Գրիգոր սրկ., *Տէրունական աղօթքը (հոգեւոր մեկնաբանութիւն): Երուսաղէմ* 1951, 80, էջ 147:

Գառօնէ Ա., *Արեւահաս: Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1942, 80, էջ 128:

— — *Աշնանամուտ: Երկերի ժողովածու: Թեհրան, տպ. Ֆ. Մ. Քարամ*, 1948, 80, էջ 223:

— — *Դէպի Աստուծոյ արքայութիւնը: Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1938, 80, էջ 26: [*Հրտ. Մ. Մկրտչեան, Թ. 1:*]

— — *Ծաղիկներ, ծաղիկներ. արձակ երգեր եւ էջեր: Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1942, 80, էջ 64:

— — *Հայոց աւանդական պատմութիւնը (համառօտ): Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1945, 80, էջ 67:

— — *Յոյսի եւ համբերութեան կղզին: Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1939, 80, էջ 56: [*Հրտ. Մ. Մկրտչեանի, Թ. 2:*]

— — *Պատժւածը. մանկական պատմածք: Թեհրան, տպ. Անիւ*, 1945, 80, էջ 22:

— — *Տխտին ու Տխտուր (ժողովրդական զրոյց): Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1945, 80, էջ 24:

Գալուգեան Յ., *Դժոխք: Գահիրէ, տպ. Նուպար*, 1946, 80, էջ 48:

Գարագաշ Հայկ, *Պարսկահայ տարեցոյց: Գ. տարի 1930: Թեհրան, տպ. Փարոս* [1929], 80, էջ 376 + 32:

Գարամանեան Ջենոբ, *Տեսակներու ընաչըջումը: Թարգմանեց Սահակ Պարզճեան: Գահիրէ, տպ. Սահակ-Մեսրոպ*, 1945, 80, էջ 100: [*Մատենաշար «Շարժում»*, Թ. 3:]

Գարանֆիլեան Հ. Գ., *Համառօտ ընդհանուր պատմութիւն ի պէտս բարձրագոյն նա-*

խակրթարաններու: Ա. Հին դար. Գահիրէ 1944: Բ. Միջին դար. Գահիրէ 1946: Գ. Նոր դար. Գահիրէ 1949:

George L. — Fonsegrive, *Հոգեբանութիւն: Թարգմ. Թ. Ե. Գ[ուշակեան]: Երուսաղէմ* 1932, 80, էջ ԺԶ + 391:

Գըլնեան Գր., *Դիրք-յիշատակարան հայ միջվարժարանային Ա. Աթլէթիք մրցումներու 22 ապրիլ 1945: Գահիրէ, տպ. Նեղոս*, 1946, 80, էջ 30: [*Մարզական մատենաշար «Վահագն»*, Թ. 2:]

— — *Ճկունութեան փորձեր (Մարզական բոլոր խաղերու համար): Գահիրէ, տպ. Նեղոս*, 1945, 80, էջ 16: [*Մարզական մատենաշար «Վահագն»*, Թ. 1:]

Գիտութիւն եւ Արուեստ: *Թեհրան, տպ. Մոզեռն*, 1946, 80, էջ 120: [*Հրտ. Հայ Համալսարանականների ընդհանուր Միութեան, Թ. 1:*]

Գուշակեան Թորգոմ պատր., *Ամբողջական Երկիր: Գ. Քերթուածներ...: Երուսաղէմ* 1940, 80, էջ 224:

[Գուշակեան] Թորգոմ արքեպ., *Եղիշէ պատրիարք Դուրեան: Երուսաղէմ* 1932, 80, էջ 327: [*Դուրեան Մատ.*, Թ. 1:]

Գուրեան Խ. Ս., *Անդրագոյն իրականութիւնը: Գահիրէ* 1947, 80, էջ 67:

— — *Մեսրոպեան Աստուածաշունչը բանասիրութեան լոյսին տակ: Գահիրէ, տպ. Նուպար*, 1944, 80, էջ ԺԲ + 822:

Գրասէրի առաջնորդ: Ա.—Դ.: *Գահիրէ*, 1938, 1939, 1941, 1943:

Գրացուցակ [Վահան Զարդարեանի Գրատան ի Գահիրէ] *նոր հրատարակութեանց: 1923 յունիս ամիս: Գահիրէ* 1923, 80, էջ 16:

Գրիգորեան Ռուբիկ, *Մանկական երգեր: Թեհրան* 1946, 80, էջ 8: [*«Նոր-աղբիւր»*, Գ. 12:]

Գօնսիլեան Ա. Փ., *Հազար ու մէկ գիտելիքներ: Գահիրէ* 1938, 80, էջ 408: *Լոյս տեսած 17 պրակներով, բաժնուած երկու տետրի (Ա. պրակ 1—10, Բ., 11—17) իջահամարները շարունակուած:*

Դէ-Ամիչիս Է., *Կարմիր Սոխակ. պատմածք: Թարգմ. Բ. Վարդանեան: Բ. տպ. Թեհրան, տպ. Ալիք*, 1952, 80, էջ 28:

Դուրեան Եղիշէ արքեպ., *Ընթացք ի զրոյց բարբառ: Ա. տարի, Թ. տպ., Երուսաղէմ*, 1947, 80, էջ 100:

Դրբոֆօն Հեմրի, *Ամենամեծ բանը աշխարհում: Թարգմ. անգլիերէնից Արզար Ա. Եղիայեանց, Համադան* 1922: *Թեհրան, տպ. Փարոս* [էիք տարի], 80, էջ 39: